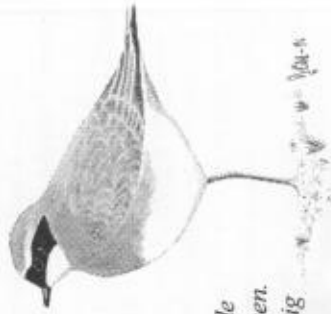

Mongolpipare

- ny art för Västmanland*

Bertil Rahm

Höjjärn utanför Grängesberg mitt på gränsen mellan Dalarna och Västmanland har tidigare producerat flera exotiska fynd av vadarfåglar. Den 12 juli -96 upptäcktes en vackert rödbröstad hanne av någon av de två närstående arterna öken- & mongolpipare på platsen. Efter närmare granskning stod det klart att det rörde sig om en mongolpipare.

Fredagen den 12 juli åkte jag på min dagliga runda till de gamla gruvdamarna i Grängesberg. Redan i mitten av 60-talet upptäcktes att vadare gärma rastar där. Under 70-talet byggdes det stora Højjärnsmagasinet och ännu större mängder vadare kunde ses. Sedan hösten 1985 har vi i stort sett haft daglig koll på vadarsträcket. Den här dagen var det dock ganska lugnt. Lite mindre strandpipare, några drillsnäppor, gluttsnäppor, kärnsnäppor och någon grönbena var allt som sågs.

Inget sträck verkade vara på gång och efter trekvart, kl 16.30, tog jag tag i tubstativet för att åka därifrån. Då lyfte tre gluttar och flög framför tornet och landade en bit bort. De stötte upp en vadare som gav ifrån sig ett kraftigt läte som jag inte kände igen. Vadaren flög bakom några buskar men landade sedan helt öppet ca 40-50 meter från tornet. Jag ställde ner tuben, kikade och fick sedan nästan hjärtstopp. En öken- eller mongolpipare!!! Mongolen i Hornborgsjön som upptäckts i förrgår var kvar, så det här var en ny fågel, och ganska direkt syntes att den här såg annorlunda ut. (Vi var ett gäng från Ludvika som tidigare åkt ned och studerat Hornborgsfågeln).

Nu drabbades jag av en slags artfrossa. Pulsen steg och benen darrade. Vad skulle jag göra? Larma eller kolla fågeln? Efter att ha varit ensam om två tunga arter tidigare i området (rödhalssad snäppa och sibirisk tundrapipare) valde jag att först larma ut piparen på DIP (Dala 212:s Interna Personsystem) och till Club 300.

Lik ökenpipare

Efter en kvart dök första skådaren upp och sedan kom en stadig ström under hela kvällen. Den första timmen tyckte vi att fågeln mest liknade en ökenpipare. Den gav ett kraftigare intryck än Hornborgsfågeln, den hade längre näbb, verkade framtung och mer högbent. I flykten såg stjärteckningen mer ökenlik ut och när fågeln landade såg det ibland ut som om fötterna stack ut bakom stjärten. Men snart började pusselbitarna falla på plats. Näbben var inte tillräckligt stor, fötterna stack *inte* ut bakom stjärten, den var helt svart i pannan... Fågeln bestämdes till mongolpipare, rasen *atrifrons*. (Se vidare rasdiskussion, sid 180, reds anm).

Drygt 50 personer hann till Højjärn under kvällen och det var en trevlig syn att se vallen vid Højjärn fyllas med kryssmärkta bilar. Telia gjorde sig nog också en hacka den här kvällen för mobiltelefonerna gick

(* ej behandlad av RK ännu)

varma. Kl 22.25 gick piparen upp en bit från stranden och ställde sig i gräset. Den skulle säkert bli kvar över natten.

Borta dagen efter

Strax efter halv fyra på morgonen var jag åter på plats vid Højjärn. Skådare från när och fjärran började dyka upp men mongolpiparen syntes inte till. Under natten hade ett kortvarigt regnväder passerat och kanske var det regnet som fick piparen att dra iväg. Vi trodde nog att mongolen skulle dyka upp vid sydöstra Vänern eller vid Haalandskussten någon dag senare. Det är i alla fall den vägen vi tror "våra" vadare tar.

Någon dag senare upptäcktes också en

mongolpipare av samma ras vid Ölmeviken. Flera skådare som sett Højjärnsfågeln var dock överens om att det inte var samma individ, så det verkar som om tre olika mongolpipare varit i farten under dessa dagar. Då ställer man sig naturligtvis frågan hur många som egentligen fanns i Sverige!

Att få se två olika mongolpipare på två dagar, varav den ena på hemmalokalerna, är ju helt otroligt! Slutligen är det bara att gratulera både Västmanlands och Dalarnas rapportområden till en ny art i listan.

Fågeln rörde sig alltså på båda sidor av den omdiskuterade gränsen.

Bertil Rahm, 0240-230 02

Något kort om Västmanlands 304:e art

av Daniel Green

Bullig, lite kutryggig pipare på långa ben och med väl utstickande vingspetsar. Avsevärt större än sällskap-

ande strandpipare. Vackert tecknad med rostorange bringa. Det röda går vidare upp på hals och nacke (lämnande den bruna

Mongolpipare fotograferad på Tjukterhalvön i östra Sibirien.

Foto: Jan-Michael Breider